

ALIR anor

MEDLEMSBLAD FÖR FORSKARFÖRENINGEN ALIR, SÖDERHAMN MED OMNEJD.

Årgång 31, nummer: 4, december 2014

Bild från en välbesökt träff om Sågverksepoken i Söderhamn

I detta nummer:

Information om Alir	2
Redaktörens spalt	2
Ledare.....	3
Rapporter	
Sågverkseppoken i Söderhamn.....	4
Vallonernas invandring till Sverige.....	5
Artiklar	
Kört fast i din forskning av Krister Rundqvist.....	6
Inte bara köra fast – om mina anor från Mo socken av Lars-Olof Eklund.....	7
Året 1914 i Söderhamns Tidning av Lilian Hansen.....	9
Medlemsinformation	11
Vårens program	12

Alir Anor nummer 4 december 2014

Ansvarig utgivare: Tommy Hernelind.
Kontaktuppgifter nedan.

Om ALIR

Forskarföreningen ALIR, lokalförening för släkt-, person- och bygdeforskning, bildades i mars 1977. Föreningens namn är taget efter folklandsnamnet Alir, en medeltida beteckning för området kring Ljusnans dalgång i södra Hälsingland. Föreningen har som sitt främsta intresseområde socknarna Söderala, Mo, Norrala, Trönö, Skog och Söderhamns stad med närområden. Föreningen är medlem i Sveriges Släktforskarförbund.

Medlemsbladet ALIR anor utkommer 4 gånger per år, den 25:e i månaderna mars, juni, september, december. Manusstopp är den 25:e månaden före utgivning.

Artiklar i denna publikation får, med angivande av källa, kopieras eller på annat sätt återges.

Styrelse 2014

- Ordförande: Tommy Hernelind.
E-post: marchernelind@hotmail.com
 - Vice ordförande: Krister Rundqvist.
Tel. 0270-42 47 01
E-post: krister.rundqvist@soderhamn.com
 - Sekr: Rigmor Strandberg.
Tel. 073-153 60 36
Epost: riggan.strandberg@soderhamn.com
 - Kassör: Ann-Catrine Lundström.
Tel. 0270-122 32, 070-647 98 79
E-post: anci.lundstrom@telia.com
Ledamöter:
 - Lilian Hansén
Tel. 0270-696 16
E-post: lilian.hansen@soderhamn.com
Torbjörn Goude
E-post: torbjorn.goude@soderhamn.com
Monica Lindh
Epost: evamonicalindh@tele3.se
- Ersättare:
- Tore Haglund
E-post: tore.haglund@soderhamn.com
Vakant
 - **Medlemsansvarig:**
Ann-Catrine Lundström
 - **Kursansvarig:**
Anna Persson Tel. 0270-28 46 4

Redaktion

Redaktör: Lars-Olof Eklund, Sven Jonsons gata 3
302 27 Halmstad. Tel. 035-21 07 61

E-post: lo.eklund@telia.com

Du kan bli medlem i Alir genom att sätta in 120 kr på Plusgiro 913009-7.

Föreningens hemsida: www.alir.se

En vädjan från styrelsen och redaktionen

Skicka gärna in artiklar, antavlor, tips och idéer till redaktören via e-post eller vanlig post. Redaktionen förbehåller sig rätten att redigera insänt material i signerade artiklar.

Det är även tacksamt om insänt material är oformaterat. Det vill säga skrivet rakt upp och ner utan konstigheter på full, 16 cm, sidbredd.

Redaktörens spalt

Glädjande att se så många ansikten på bilder från Alirs aktiviteter! Det var många nummer sedan det publicerades några rapporter från möten. Hoppas att det fortsätter med detta nästa år!

Kristers artikel om att köra fast ser jag som mycket matnyttig. Själv har jag genom åren kört fast. I några fall har det löst sig, men min farfars far har jag inte lyckats hitta trots granskning av många handlingar. Inte bara detta är tidsödande. Det jag skriver själv om att få kontakter med släktingar åtminstone nertill fyrmänningar är också något som tar tid. Jag hoppas att det finns någon läsare som känner till någotnamn.

Slutligen tillönskas alla en riktigt God Helg!

Lars-Olof Eklund

Ledare

Några ord från Ledamoten

Det har varit en tråkig höst med ”surväder” så det har passat bra att sitta vid datorn eller besöka arkiv, hälsa på släktingar eller någon annan trevlig inneverksamhet.

Under Allhelgonahelgen passade jag och hustrun på att åka till Sundsvall och tända ljus på gravar, samt att reflektera över våra anor som kom från olika håll till Sundsvallstrakten för att hitta arbete vid alla dessa sågverk. I samband med detta så kom plötsligt Söderhamnsönnen Jan Johansson för mig och då speciellt hans tolkning av ”De sålde sina hemman” eller Emigrantvisan som den också kallades.

Mina tankar gick till alla dessa som sålde allt de hade för att ta sig över till Nordamerika, en hel del personer tog sig också till Brasilien. Är du beredd att sälja av allt du har och ge dig av på en sådan resa? Det du har kvar ryms i en s.k. Amerikakoffert, så det gäller att prioritera vad som är viktigt att ha med sig. Tänka sig att ge sig av på en resa till ett land som ligger långt bort, du kan inte språket, i bästa fall så finns det någon som rest före och kan hjälpa dig tillrätta annars så får du själv försöka ta dig fram bäst du kan. En annan tanke var att av dessa 1,4 miljoner svenskar som emigrerade så kom ca. 400.000 tillbaka till Sverige. En del av Brasilienemigranterna var så förtvivlade så de skrev till Svenska konsulatet i Brasilien och ville ha hjälp med resa hem till Sverige.

Vi har haft Amerikabesök av släktingar på min hustrus sida, det är trevligt att träffas och samspråka och diskutera hur olika våra länder är och fungerar. Jag har insett att det inte alltid var så lätt för dom som kom till USA. Som de uttrycker det ”Color of power is green” - Maktens färg är grön- och då menar man inte miljön utan färgen på dollarsedlarna.

Emigranter i all ära, men här i Sverige har det också hänt en del. Som nämndes tidigare så åkte vi till Sundsvallstrakten och tände ljus på gravar. Tänk vilka omflyttningar det varit i Sverige, till Sundsvallstrakten under senare delen av 1800-talet, till Gällivare/Malmberget i början på 1900-talet.

Då går verksamhetsåret 2014 mot sitt slut. Så det är dags att titta på vad vi vill göra under 2015. Vi har haft en del arrangemang under 2014, Nisse som berättade om sågverksepoken och ett föredrag om valloner. Men vi i styrelsen behöver **tips på ni vill att vi ska göra under 2015.**

Har du något att berätta om intressanta personer, platser och händelser så lämna gärna ett bidrag till ALIR ANOR. Maila ditt bidrag till redaktören

Väl mött

Krister Rundqvist

Rapporter

Sågverksepoken i Söderhamn

Lilian Hansén

Den 18 september höll Nils Rundkvist, själv uppväxt vid Gammelsågen en intressant föreläsning om sågverksepoken i Söderhamn. Sågverkens historia började omkring år 1830 när det blev stor efterfrågan på svenska träprodukter i Europa, och fortsatte fram till ca 1930. En tid som kallades träets guldålder. År 1909 fanns 39 sågverk 30 år tidigare fanns betydligt fler. De flesta av dessa hade Söderhamn och Stugsund som utskeppningsplats. Många kom invandrade från Värmland och Dalarna för att få arbeta vid dessa sågverk.

Kvinnor och barn måste på den tiden arbeta

för att familjen skulle få en bättre tillvaro, det var långa arbetsdagar för männen och dåligt betalt. Barnen började redan från 12 års ålder att arbeta som klant och märkpojkar. Kvinnorna fick arbeta med ströläggning och kubbplockning.

Ett ordstäv kring norrlandskusten var ”Jag såg och såg och vart jag såg, så såg jag såg vid såg”.

Stor uppslutning av medlemmar.

Föreläsningen avslutades med kaffe och en frågestund.

God Jul och Gott Nytt År!

Vallonernas invandring till Sverige

Lilian Hansén

ALIR inbjöd allmänheten till ett föredrag om Valloner den 8 november. Ett 70-tal personer kom för att lyssna till Kjell Åbrink från Vallonättlingar. Vallonerna var vida kända för sin smidesteknik och järnhantering vilket uppmärksammades i Sverige. Vid de Vallonska bruksområdena i Europa var det arbetslöshet och de Svenska bruken lockade med goda löner.

Den Nederländske bergsmannen Louis de Geer och hans landsman byggherren och bruksarrendatorn Willem de Besche, båda födda i Liège i södra Belgien. Willem de

Besche invandrade år 1595 till Östergötland. De började på 1600-talet organisera invandringen av Valloner från Belgien, Frankrike och Holland. Till en början kom de till bruken i Östergötland vidare till Södermanland och Uppland, men fortsatte även norrut och mot Finland. Kring 1650 talet nådde invandringen till Sverige sin kulmen. Tillsammans med smeder kom även andra yrkesgrupper.

I Österbybruk finns troligen världens enda bevarade Vallonsmedja.

God uppslutning vid ett intressant föredrag.

Artiklar

Kört fast i din forskning?

Krister Rundqvist

Har du nån gång kört fast i ditt sökande efter dina anor? Det inträffar för alla någon gång, det kan handla om fader okänd, brunna kyrkböcker. Eller så "försvinner" personer bara. Går det att lösa dessa problem? Troligen men det krävs en hel del arbete.

Fader okänd

Hur löser man detta problem, det är det mest svårösta upplever jag. Jag lyckas i ca 10% av fallen jag råkar på. Börja gärna i kyrkoräkenskaperna och kolla om kvinnan fått böta för det tidiga sängelaget, man får söka i ca 2-5 år efter det barnet föddes. Alltså börja med födelseåret och kolla 2-5 år framåt. Hittar du att kvinnan fått böta och har man tur så står namnet på den man hon har idkat detta med. Annars kolla vilka män som får böta för samma sak vid samma tidpunkt. Om inget hittas så kolla sedan saköreslängderna (brukar finnas med domböckerna) om hennes namn förekommer och i så fall så finns en dom, leta upp domen och läs igenom den om du har tur så framgår det av domen vem mannen är. OBS! Det finns även barnmorskejournaler som kan vara värda att titta i, men dessa finns i regel bara i Landsarkiven. Kommer vi in på 1900-talet så kan det finnas barnavårdsakter hos kommunerna. Men som sagt är det svårösta.

Brunna kyrkböcker.

I detta fall tvingas man ibland konstatera att dom är borta för alltid. Ett tips är att kolla om det finns annexförsamlingar och moderförsamlingar och har man lite tur så hittar man det man söker antingen i annex- eller moderförsamlingen om deras böcker klarat sig från branden. Tänk gärna på att SCB har

statistik från 1865 och framåt, finns hos SVAR, så där kan man hitta uppgifter. Det finns personer som har gett sig på att rekonstruera kyrkböcker i del församlingar där det brunnit så kolla upp hur det ligger till i den församling som du letar i.

Personer som "försvinner"

Vad menar jag då med personer som försvinner. Det finns enligt mitt sätt att se på detta olika kategorier av försvinnande. Vi har dels de som flyttar utan att ta ut flyttbetyg, dels de som hamnar i den s.k. obefintlighetsboken, sedan har vi de som vill försvinna. En yrkeskategori som också har en tendens att försvinna är sjömän. Den kategorin som vill försvinna lämnar jag därhän, för att dom i de flesta fall också byter namn och uppger ibland felaktiga födelseplatser och födelsetider och även familjeförhållanden.

Om jag börjar med dom som inte tar ut flyttbetyg och därmed saknas i flyttböcker så finns det en god chans att hitta dessa. SVAR har folkräkningar som sträcker sig från 1865 fram till 1910 och med hjälp av folkräkningarna så kan man lösa en del av problemen. Personen kan också ha emigrerat så kan man skaffa CD:n Emigranten populär 2006 och se om personen finns med där. Man bör dock ha i åtanke att emigranter inte bara reser från Sverige utan också från Norge, Danmark och Tyskland. Så CD:n har inte med dom som emigrerar från utlandet. Dom som hamnar i obefintlighetsboken bör man följa så långt det går, ofta finns en notering om var någonstans dom befinner sig.

Söktips

Börja gärna med att kontrollera i **NAD** (Nationella Arkiv Databasen) hur det finns med arkivhandlingar innan du börja gräva. <http://sok.riksarkivet.se/nad>.

Utöver dessa tips så finns ett antal fora där man kan hitta hjälp

Anbytarforum/ <http://aforum.genealogi.se/discus/>

Här kan man ställa frågor om de personer man behöver hjälp att hitta.

DISBYT/ <http://disbyt.dis.se/>

Här finns resultatet av släktforskning som bedrivits och har man tur så kan personen du söker finnas bland dessa. OBS Kräver medlemskap

Kråken / <http://www.kråken.se/kråken/index.asp>

Personer från Örnköldsvik och upp till Skellefteå.

DDSS / [http://www.ddss.nu/\(S\(0vbwthrpqgaq3ib55rvbxkt45\)\)/swedish/default.aspx](http://www.ddss.nu/(S(0vbwthrpqgaq3ib55rvbxkt45))/swedish/default.aspx)

Demografiska databasen Södra Sverige, täcker Skåne, Blekinge och Halland.

INDIKO / <http://rystad.ddb.umu.se/indiko/ipopup.shtml>

Täcker delar av Västerbotten och Medelpad.

Utöver dessa så finns det mycket mer att hitta på webben.

Kontakta gärna släktforskarföreningar på de orter du är intresserad av. Jag har löst många av mina problem genom att Googla, så använd sökmotorn Google.

Sedan så är det många personer som lagt upp sin forskning på nätet, som också varit till stor hjälp.

Söker du info om emigranter så är <https://familysearch.org/> en bra inkörsport.

Glöm inte heller att det finns både litteratur och CD-skivor om de flesta orter!

Det är inte lätt att hitta data för sin forskning när man kör fast, om du har funderingar på hur du kommer vidare eller hur du skall göra är du välkommen att kontakta mig

krister.rundqvist@soderhamn.com och beskriv ditt ärende så noggrant du kan, helst med källangivelser så ska försöka leda dig in på rätt spår.

Inte bara köra fast - om mina anor från Mo socken

Lars-Olof Eklund

När jag släktforskar är jag intresserad av att hitta släktingar som är i livet. När jag har hittat någon nu levande har jag i flera fall tagit kontakt. Alla är inte intresserade av sin härstamning, men många är det.

Man behöver ju inte gå så många generationer tillbaka förrän det blir ganska många personer registrerade. Att komma fram till nu levande tar lång tid när alla trådar skall följas upp.

Med en kortfattad beskrivning som den som följer här finns möjlighet att nå andra inom Alir som forskar efter sin släkt. Som redaktör tycker jag också att det skulle vara intressant att få flera artiklar som denna. Kanske finns det någon vars anor sammanfaller med mina eller som känner någon av de personer och namn som nämns.

Min morfars far, Per Söder, kom från Bodarne i Mo. Han föddes 1835 som son till Olof Germundsson. Olofs far var soldaten Germund Wall med nummer 143 vid Helsinge Regementes Lifkompani. Germund levde mellan 1770 och 1808. Som så många andra soldater vid denna tid var det inte krigshandlingar som orsakade soldaternas död utan sjukdomar. I detta fall var det "feltsjuka i Umeå". 1808-09 rasade det finska kriget och Helsinge Regemente mobiliserades till trakten av Umeå. Kriget var inte lyckosamt för Sverige förlorade Finland och ryssarna intog Umeå. Vår kung var den inte helt framgångsrike Gustaf IV Adolf, som senare blev avsatt. Resultatet blev att Finland blev ryskt storfurstendöme. Själva krigshandlingarna är främst dokumenterade i Fänrik Ståls Sägner av Johan

Ludvig Runeberg.

Olof Germundsson föddes 1804 och dog 1884. Han lyckades inte bli soldat och följa i sin fars fotspår. Han antecknades som "oduglig till bevering" och fick ett enkelt torparliv, "husman". Olof hade två syskon. Ingrid född 1797, som gifte sig med sockenskräddaren Anders Regnlind och brodern Pehr född 1801. Dessa två personers livsöden har jag ännu inte hunnit följa upp.

Olof gifte sig 1831 med Stina Cajsa Larsdotter. Hon föddes i 1808 i Voxna och dog 1871. Familjen levde hela sitt liv i Bodarne. Förutom min morfars far, Per som snart tog sig efternamnet Söder fanns ytterligare barn.

Äldste brodern Lars Olsson levde mellan 1832 och 1868. Han var gift med Stina Matsdotter och de hade flera barn. De bodde i Överbo. Deras barn tog sig efternamnen Norling och Rönqvist.

Ännu en äldre bror till Per var Olof, född 1834. Han tog namnet Söderblom och bodde på flera platser omkring Söderhamn. Långrör, Ljusne Masugn och Åsbacka såg är de platser jag har hittat än så länge. Jag har noterat flera av hans barn, men har ännu inte hunnit följa upp dem.

Ytterligare två söner till Olof Germundsson föddes, men uppnådde inte vuxen ålder.

Så tillbaka till min morfars far Per. Född 1835 gifte han sig vid 30 års ålder med Karin Lind, 1835-1915 från V. Flor. Här kommer den andra soldatanen in. Hon var dotter till soldaten Erik Lind gift med Catherina Jansdotter.

Min morfars far Per Söder etablerade sig i

Söderhamn. Han blev ringare vid kyrkan och sedermera ålderman. Dessutom byggde han kring förra sekelskiftet tillsammans med min morfar Per Johan Söder flerfamiljshuset i hörnet av Norrtullsgatan och Humlegårdsgatan där Nejlikan ligger idag. Bilden på fastigheten har jag tidigare publicerat i Anorna. Skulle vara intresserad av att veta om någon har bott på Norrtullsgatan 28, eller känner någon med anknytning dit.

Per och Karin Söders övriga barn var tre döttrar. Kristin, född 1868, gift med Frans Wallgren. De fick två barn Per Ivar, boende i Ljusdal, och Jenny Elisabeth. Den senare gift Åhlström boende i Stockholm.

Nästa dotter var Hilda, född 1871, gift med Per Ivar Wallner. De fick barnen Oskar, Esther Gerda och Ernst. Här finns ett antal barnbarn som jag håller på att kartlägga.

Den tredje dottern var Emma, född 1874. Hon förblev ogift, men hon är orsaken till att jag finns idag. Hon arbetade på Järnvägs-hotellet i Gävle och där träffade hon en morbror till min far. Morbrodern bodde i Falun och var tjänsteman vid Dalarnas Järnvägar och hade uppenbart något ärende att uträtta i Gävle varvid de båda träffades. Dom var trolovade, men mannen avled i sjukdom innan dom hann gifta sig.

Mina föräldrar träffades första gången redan 1921 på Norrtullsgatan 28, Nejlikan. Min far, född 1905, besökte tillsammans med en moster Emma Söder och träffade då min mor Dagmar. Min mor var då bara elva år gammal. Dom träffades några gånger under åren som följde, men det dröjde emellertid till 1938 innan dom gifte sig i Söderhamn.

Året 1914 i Söderhamns Tidning

Det var inte bara oron för det uppblussande kriget som syntes i spalterna i Söderhamn

Lilian Hansen har botaniserat

En billig koklåda, göres af trä med lock. Låren fylles med vanligt tidningspapper eller också hö eller smal havre! När man sedan skall koka något, låter man det först ”koka upp” på spisen. Därefter tager man kastrullen af elden, lägger en ren linnetrasa mellan locket och kastrullen, på det att ingen värme må slippa ut. Ställer så kastrullen i pappret i lådan, lägger tre, fyra tidningar ovanpå kastrullocket eller flere, om det behöfes, samt sätter därpå locket med en tyngd på.

Lådan måste vara tätt fylld med tidningspapper, så att det ej finnes mellanrum, och hålet, där man nedsätter kastrullen, bör ej vara större än att kastrullen är tätt omgifen af papper. En dylik koklåda, som ej kan gå till mer än 50-75 öre, försvarar sin plats mycket väl, och man torde kunna spara mycket ved på detta enkla sätt. Vill man göra sig besvär, kan man kläda öfver halmen eller pappret med lite tyg, och öfver trälockets undersida. Då är lådan ypperlig.

Vicken är Vicken?

Ocken
Tidningen är en tocken
Att man har den jämt i rocken
För att ideligen läsan
Flitigare än katjäsan?
Hvilken av det svenska folket
Läser helst vi kaffekolket?
Hvilken är som slår rekordet
Vid det svenska söndasfrukostbordet?
Tusen fler trycks varje vecka
Ändå vill det inte räcka
Hvar får man fler följetonger?
Hvilken släpper opp balonger?
Hvilken vinner pris Du Vipsi?
Hvar står om den sköna Gipsy ?
Hvar får giftaslystna mön
Läsa rart om hushållsrön?
Hvar får ynglingen i grunn
Pejla vetenskapens brunn?
Hvar din tjusa blick beglider
Trettitvå gedigna sider?
Jo, det är Allt för Alla,
Höres hela Sweden skalla.

En af de værste plågorna
är

Denna kommer sig i de flesta fall af ihåliga tänder. Har ni hål i tänderna bör Ni genast gå till tandläkare och få dem plomberade, det är ej dyrt och betalar sig mångdubbelt då Ni får behålla tänderna.

Men se'n bör Ni vårda tänderna väl så att ej nya uppstå. Detta gör Ni bäst genom att om kvällen borsta tänderna med

Lazarol Tand-Crême

som rensar från matrester och bakterier. På morgonen och efter måltiderna bör Ni skölja munnen med *Lazarol-munvatten* i gröna flaskor. *Lazarol-munvatten* är starkt antiseptiskt och skönt i smaken samt mycket välgörande för tänderna.

Medlemsinformation

ALIR har fått ett ganska stort antal medlemmar under det gångna året.

De hälsas hjärtligt välkomna till föreningen!

Ove Ericsson	Åsbäcksgatan 38 A	826 31 Söderhamn
Tommy Hernelind	Tallvägen 1 A	826 34 Söderhamn
Monica Lindh	Östra Flor 130	826 93 Söderhamn
Bengt Olov Lindh	Östra Flor 130	826 93 Söderhamn
Torbjörn Goude	Abr Bäckgatan 13 D	826 39 Söderhamn
Lars Kjellgren	Holmängeesplanaden 12	826 50 Söderhamn
Marianne Kjellgren	Holmängeesplanaden 12	826 50 Söderhamn
Gunnar Engelbretsson	Skidvägen 15	820 23 Bergvik
Eleonora Persson	Skidvägen 15	820 23 Bergvik
Siv Westman	N Hamngatan 13	826 30 Söderhamn
Sara Söderman	Borg 536	826 94 Norrala
Signe Andersson	Ankarvägen 27	826 60 Söderhamn
Karin Gustavsson	Hallandsvägen 2	826 39 Söderhamn
Bo Persson	Oxelstigen 7	826 39 Söderhamn
Ulf Elfström	Fallvägen 44	820 23 Bergvik
Elisabeth Forsberg	Åängsvägen 12	820 20 Ljusne
Stig Frånlund	Norralagatan 8 C	826 30 Söderhamn

B-FÖRENINGSBREV

Forskarföreningen Alir
Söderhamns stadsbibliotek
Box 203
826 25 Söderhamn

Vårens program 2015

3 februari	Forskarträff	10-13	Med släktforskarhjälp
17 februari	Forskarträff	10-13	Med släktforskarhjälp
3 mars	Forskarträff	10-13	Med släktforskarhjälp
17 mars	Forskarträff	10-13	Med släktforskarhjälp
21 mars	Släktforskningens dag Öppet hus Utställning	10-14	Stadsbiblioteket Forskare svarar på frågor
7 mars	Årsmöte	13-15	Bygdegården Vargen
14 april	Forskarträff	10-13	Med släktforskarhjälp

Forskarträffarna äger rum på bibliotekets forskarrum.

Träffar under våren kvällstid annonseras i Föreningsnytt och på Hemsidan

Dags för medlemsavgift 2015. Avier utgår separat.

Avgiften för enskild person 120: -

För familjemedlemmar på samma adress 30: -

För ungdom fram till det år man fyller 25 år är avgiften 30: -

Avgiften sätts in på plusgirokonto 913009-7.

Glöm inte att ange ditt/era namn, eller för vilken du betalar.

Avgiften skall betalas senast 28 februari.